

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

ELŐKELŐ rabbicaládból származó, 22 éves, szép, csinos leány részére partit keresek. Lehet kereskedő, hitoktató, esetleg kitünő hanggal és zenei képzettséggel rendelkező jómegjelenésű bochúr joré samájim. „Páratlan műslemes P 4000” jelige.

KERESEK ötven tagból álló orth. hitközségben levő metszői állásomra hitközségi hozzájárulással oly kellemes hangú bochert, joré samájimot, aki leányomat feleségül venné. „Talmid-chochom” jelige.

Seefeld Tiroiban (1200 m.)

Legelőkelőbb téli sporthely és magaslati gyógyfürdő, gyermekek napkura-paradicsoma, mindennemű téli sport

Scheer Testvérek penziója. Közismerten elsőrendű, szigorúan 100% ellátás, bécsi konyha, olcsó árak. Telefon: 18. Tagja a „Verein zur Förderung ritueller Speisehauser, Hamburg” c. egyesületnek. 50 % os meneti díjkezdvevény. Cím: Pension Geschwister Scheer, Seefeld (Tirol, Österreich).

Neuvirth Testvérek

óras és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, memórák, serleggek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vételek. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás. SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

„MANNA”

דברו אל כל עדת ישראל לאמר ויקחו להם
מאננה צינאריע של פסח
Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csak
cikóriát használjon, amely két orth. rabbi-
ság hecserével van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fászerüzletben.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszere-
lést, szédertálat,
gyertyatartót menó-
rát, arany, ezüst és bril-
lians ékszereket, órákat
Heiden Leó

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, VII., Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

UTAZÓI vagy ügynöki állást vállal, fűszer- és rövidárban jól bevezetett egyén. „Szorgalmas és nagy ismeret-ség.”

KÜLÖN SZOBÁT adok kisasszonynak ki polgárista gyermekeimmel naponta 2-3 órát németül foglalkozni. Cím a kiadóban.

MEGNŐSÜLNE vidéki városban lakó, orth. 32 éves fiatal ember, biztos megélhetéssel, nyolczezerig. — Megbizottja: Márkus Lajos, Bonyhád. Szigorú díszkréció, Utólagos díjazás. Válaszboríték.

GEBILDETES deutsches Kinderfräulem gesucht. Andrassy út 20, II. 4.

BPESTRE szigorúan orth. házba cserébe vennék Miskolcon tanítónőképzőbe járó 14 éves leányomért 20 éves korig fiú vagy leánygyermeket, január 1-re. „Csere” jelige.

ORTH. HÁZBA mindenesnek vagy szakácsnőnek ajánlok zsidó leány. Cím: Budapest, Király u. 11., flszt. 6.

INTELLIGENS malmos család leányával, benősülés végett ismerkedne malomszakmában végzett, érettségizett fiatal ember. „Chanuka” jeligen a kiadóba.

BENŐSÜLHET intelligens árvalányhoz, kinek saját háza, bevezetett üzlete van, szombattartó 30-40 év körüli fiatal ember, lehetőleg úri és női száho, esetleg más iparos. Levelek „Chanukaláng” jeligére a kiadóba.

BÁRMILYEN háztartási munkát vállal öz. Kohn Arnoldné, Bp. III. Lajos u. 121, flszt. 3.

ELŐKELŐ rabbicaládból származó, 22 éves csinos lány részére partit keresek. Lehet kereskedő, hitoktató, esetleg kitünő hanggal rendelkező jómegjelenésű bochúr joré samájim. „Páratlan műslemes P 4000” jelige.

NÉMETORSZÁGBÓL, nagy családjával menekülni kényszerülő melamed, néhai neves magyarországi rabbi fia, támogatást kér együttérző hittestvéreitől. Bármily csekély összeget szívesen továbbít kiadóhivatalunk „Miczvó” jeligére.

NŐSÜLENDŐK és FÉRJHEZMENE-
NENDŐK bizalommal forduljanak Nagy Jenő huszonnégy esztendeje fennálló házassági irodájához. Bpest, Rákóczi út 57/b.

KERESEK szigorúan orth., háztartásban jártas, gyermekszerező lányt. Kohn Emil gabonakereskedő, Pered (Szlovénzsko).

SUCHE ein in der Haushaltung geübtes, hochanständiges frommes Mädchen, das auch Kindererziehung versteht. Rujder Henrik vaskereskedő, Komarnó.

GESTETNER ANTAL

bélyeggyár, Ujpest, Árpád-ut 161
Készít héber, magyar gumi és rézbélyegzőket, zománctáblát, dátumbélyegzőt. Szombattartó cég.

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat.

KATZ LIPÓT

Budapest, Dob-utca 24. Telefon: 44-1-56

Orth. kóser étkező és falatozó

Budapest, Garay-utca 44. Keleti p.u.-tól 2 perc. Elsőrangú kóser. Menü: P—60, —90, 1'30. Előfizetőknek 10 % engedmény. Ebédet házhoz szállít.

Pártfogást kér **Öz. Salamonné.**

Felelős szerkesztő és kiadóhivatalnok:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אלהעמינע יידישע צייטונג

ד'ב

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A csortkovi rebbe elhunyt

A csortkovi rebbet, R. Jiszroél Friedmant hosszabb idő óta ápolták egy bécsi szanatóriumban. Egyideig állapota javulónak ígérkezett, de azután hirtelen megrosszabbodott s mult pénteken elhunyt. Vasárnap temették, Bécsben alig látott részvétellel.

A hívők tizezrével vettek részt temetésén s a tolongás oly nagy volt, hogy a rendőrségnek több riadóautót kellett kiküldenie a rend fenntartására. Igen sok rabbi érkezett Magyarországból, Csehszlovákiából, Lengyel-

országból is. A halottas háztól a központi temetőig közel négy óra hosszát tartott a gyászoló közönség felvonulása. A koporsóval együtt ezer ezer papirlapot (kvüllit) temettek a sírba.

A Megdicsőült rendkívül nagy népszerűségnek örvendett. Rendkívül megrendítette a lublini gaon, Rabbi Meir Schapira halála és ebből az alkalomból környezete felelevenítette az egyik erre vonatkozó kijelentését. A lublini világesiva alapköve letételénél

kis ünnepszeg volt. A világesiva tudvalevőleg azon az óriás és nagy értéket képviselő telken épült, amelyet egy jámbor mecenás: R. Semüel Eichenbaum adományozott. Bemutatták a csortkovi rebbenek. Ő azt mondta neki: Nagyon, de nagyon irigylem magát Reb Semüel, nem épen ezért a jótettéért, hanem azért a sok nemes cselekedetért, amelyet már titokban végzett, mert különben I'ten nem jutalmazta volna azzal, hogy ilyen nagy horderejű miczvót elősegítsen.

A Központi Bizottság ülésezése

Az Orthodox Központi Bizottság e hét keddjén tartott ülése, amelynek lefolyásáról az alábbiakban adunk hírt, tanúságot tesz országos vezetőségünk felelősségéről s körültekintéséről. A mai idők nem alkalmasak nagy tervek szövésére s változások eszközésére. Akik a község ügyeivel foglalkoznak hűséggel (ajszkim b'czorché czibür beemünd), azoknak első gondjuk legyen a mai viszonyok mellett is: a hitközségek fenntartása.

A hitközségi élet folytonossága a tisztviselőknél alapszik, akiknek megélhetését legalább a legszerényebb mértékben biztosítani kell. Ép ezért tartotta a Központi Bizottság szükségesnek, hogy újra leszőgezze az álláspontját: a vallási funkcionáriusok amugyis szerény fizetését redukálni nem lehet, mert ez sérti a vallási érdekeket, mert csak olyan tisztviselő láthatja el tisztét lelkiismeretesen, aki az éhségtől meg van óva. Ide tartozik a Központi Iroda ama bejelentése, hogy a tisztviselők nyugdíját illetőleg, a biztosító társaságokkal való tárgyalás folyik. A tárgy természeté, a nagy felelősségért, az anyagi viszonyok elégtelensége érthetővé teszik ezen a téren az óvatosságot. A Központi Bi-

zottság határozatából kifolyólag a hitközségeknek és a tisztviselőknek alkalmuk lesz most már a biztosító társaságok ajánlatát áttanulmányozni. Az egész orthodox közvélemény szeretné az oly fontos tervet már a megvalósulás stádiumában látni.

Ugyanily meleg kívánsággal kíséri az orthodoxia a Központi Irodának a hitközségi belkősi helyreállítására s az orthodox zsidóságra oly sérelmes teljes vasárnapi munkaszünet elhárítására irányuló; valamint az orth. ifjuság elhelyezkedését célzó nemes törekvéseit.

Az ülésről a következő jelentésünk számol be:

Frankl Adolf felsőházi tag elnöktele alatt az Orth. Központi Bizottság december 5-én tartotta rendes évvégi ülését. Az Orth. Központi Iroda részéről Hartstein Lajos ügyvezető alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos vettek még részt a tanácskozáson.

A főbabbitagok közül: Strasser Salomon debreceni, Rosenbaum Mózes kisvárdai, Snyders Bernát győri, Teitelbaum Naftali nyirbátori, Bródy Emánuel nagykallói és Rosenbaum Lipót tállyai főbabbitagok közül: óbudai

Freudiger Abraham, Korein Dezső, Klein Márkus (Budapest), Krausz Mór, Bernfeld Sámuel (Debrecen), Friedmann Herman (Mándok), Schwartz Izidor (Győr), Steiner Vilmos (Pápa), Németi Sándor (Nyiregyháza), Berger Benő (Beled), Kornitzer Salamon (Szerencs) jelentek meg.

A napirendre kitűzött ügyek Hartstein Lajos ügyv. alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos referátumai alapján kerültek tárgyalás alá. Megvitatásra kerültek a hazai orthodox zsidóságot érintő összes fontosabb aktuális ügyek, amelyeknek tárgyalásában úgyszólván valamennyi bizottsági tag részt vett.

Az elvi jelentőségű kérdéseken kívül döntés történt több konkrét vitás ügyre vonatkozóan is. Igy a váci sajnálatos vizsálok elintézésére felekezeti választott bíróság kiküldését határozta el a bizottság. A pápai hitközségben megrendezésre váró néhány kisebb jelentőségű ügyben ugyancsak döntött a bizottság.

A hitközségi tisztviselők ügyében a bizottság úgy döntött, hogy a biztosító társaságok tárgyalás alatt álló ajánlatát — amennyiben az megfelelő — közölje a Központi Iroda a hitközségekkel és a tisztviselőkkel elfogadást végett.

Ismételten tárgyalattak azok a pana-

szok is, amelyek a hitközségi tisztviselők javadalomsökkentését sérelemezik. A bizottság újból hangsúlyozottan kiemelte azt a régebbi határozatát, hogy az amugyis szerény jövedelmű alkalmazottak javadalmozása — a vallási érdekek súlyos sérelme nélkül — nem redukálható. Áll ez elsősorban a főbbakra és a többi vallási funkcionáriusokra.

Tudomásul vette a Központi Bizottság az Iroda azon bejelentését, hogy tavaszszal az Országos Képviselet gyűlésre hívja egybe.

Újból állást foglalt a bizottság azok ellen a magatartások ellen, amelyek alkalmassá arra, hogy valamely testvérhitközség kóserhússzolgáltatási jogát csorbítsák, történnék ez bármily formában.

Behatóan foglalkozott a bizottság a vasárnapi munkaszünet és vásárok újabb rendezéséről szóló és előkészítés alatt álló törvényjavaslattal. A Központi Iroda jelentését, amely szerint erre, a hírhű zsidóságra rendkívül fontossággal bíró kérdésre a legnagyobb figyelmet fordítja és a kedvező elintézés érdekében minden lehetőséget megkísérel: a bizottság megnyugvással fogadta.

A bizottság elítélően foglalt állást azok ellen a vallási és erkölcsi érzést egyaránt mélyen sértő reklámszerű közlemények ellen, amelyek egyes ügynevezet csodarabbikkal kapcsolatosan a sajtóban idénként megjelennek.

Behatóan foglalkozott a bizottság az orth. ifjúság nehéz elhelyezkedési problémáival is és itt első kötelességként emelte ki, hogy orth. munkaadók csak szombattartó munkavállalókat alkalmazzanak.

A napirend sorából még kiemeljük a német zsidóság sajnálatos helyzetére vonatkozó jelentést.

Óbudai Freudiger Ábrahám elnöklete alatt egyidejűleg a pénzügyi bizottság is megtartotta rendes évi ülését és tudomásul vette az előterjesztett elszámolásokat.

Alexander Vilmos: Jeruzsálemi levél

Három heti késedelmezés, sok-sok t'fillo után megeredt az eső. „Gesem n'dovajs tonij Elajkim.” Hullassa is a Mindenható a bőség esőjét a Szentföldre.

Megírta a Zs. U., hogy Lengyelországban mozgalom keletkezett a palesztinai mandátumnak Lengyelország által való átvételéről. A lengyel kormány hivatalos lapja, varsói jelentések szerint hosszabb közleményben foglalkozik a kérdéssel és úgy látszik, hogy a hivatalos köröknek igen inyére volna a dolog. Az érvelések sorában az is szerepel, hogy az angol mandatárius hatalom kénytelen számolni az arabokkal és azért megakadályozza a zsidó kolonizációt. Lengyelországnak van a legtöbb érdeke a mandátumnál, hogy helyet találjon zsidósága levezetésére, mert a lengyel zsidóság évi szaporulata 30.000, de Anglia évenként csak 5000 certifikátot bocsájt ki. Lengyel mandátum esetén az arabokat ki lehetne telepíteni Mezopotámiába, Egyiptomba, Szudánba. Angliának külön hadsereget kell tartani, míg lengyel mandátum mellett a lengyel hadseregben szolgált zsidók védhetnék meg legjobban az országot. — Ez a fejtegetés természetesen csak fantázia, mert szem elől téveszti azt a tényt, hogy Anglia elsősorban a saját érdekében vállalta a mandátumot. Ugyanis világbirodalmi pozíciójának két fontos helyét: a szuezi csatornát és az indiai vezető utat akarja biztosítani magának Palesztina által. Így tehát jószántából nem fog lemondani a palesztinai mandátumról. Ugyanebből az okból, nem tud teljesen igazságos lenni a zsidókkal, mert állandóan figyelembe kell vennie a birodalom területén lakó sok millió mohamedán érzületét.

A napokban az egyik esti ülésen az angol alsóházban Sir Philip Cunliffe Lister gyarmatügyi miniszter Wedgwood ezredes interpellációjára bejelentette, hogy a tervbevett Legislative Council

(törvényhozó testület) a palesztinai kormány közvetlenül a községi törvény életbeléptetése után szándékszik összehívni. (Ez a terv nem kedvező a zsidó bevándorlásra, mert a törvényhozó testületben dominálni fognak az arabok, bár döntési joga nem lesz a testületnek.)

Nagy részvét mellett temették R. Majse Mordecháj Epsteint, a chevroni jesiva alapítóját és vezetőjét. Előbb a Kowno melletti Szlobotkán vezette nagy-hírű jesiváját, amelyet tíz év előtt áttett a Szentföldre. Az 1929-iki arab pogromnak 29 növendéke esett áldozatul, de maga szerencsésen megmenekült. Ezután jesiváját áttette Jeruzsálembe. 70 éves volt. Az első heszpedet Duschinsky főrabbi mondotta, összesen 16 rabbi búcsúztatta, közöttük Wertheimer S. rabbi, a Magyarországon is jólismert tudós.

November 17-én a palesztinai zsrnaliszt la egy csodabogárral gyarapodott. Itamar-Ben-Avi ismert hírlapíró „Deror” néven kiadott egy hébernyelvű lapot, de — latin betűkkel. Azt akarja elérni, amint bevezetésében mondja, hogy olyan ember is megtanulhasson héberül, aki egy héber betűt sem ismer, azaz csak a latin betűket tudja olvasni.

A palesztinai bevándorlás új megnevezése a palesztinai zsidóságot egységes, pártföldtől független indította. Küldöttséget menesztettek a palesztinai főkörmányzó Sir Wauchope generális elé és ebben a küldöttségben az összes pártok képviselve voltak. Az Aguda képviselője: R. Majse Blau rámutatott a kiutasított és kiutasítás előtt álló turisták szenvedéseire. Ben Zwi munkásvezér, továbbá a tel-avivi alpolgármester rámutatott arra, hogy az országban nem munkahiány, hanem ellenkezőleg munkahiány uralkodik. A kolonisták vezetője bizonyította azt, hogy a Saron síkságban végzett munkálatok az összes szomszéd arab telepeket gazdagították. A főkörmányzó nagy figyelemmel hallgatta a küldöttséget, átvette a memorandumot és semmit sem mondó választ adott, kifejezte ugyanis a reményét, hogy jövőben az összes tényezők örködni fognak azon, hogy illegális bevándorlás ne történhessenek.

Említette a Zs. U., hogy Palesztina és a francia felügyelet alatt levő Sziria határán egy félmilliónyi dunám terület van, amely zsidó telepítési célokra eladó. Ez a terület J'hajsiá könyvében úgy van nevezve: Gajlon, jelenlegi arab neve: Dzsolan, a tiberiási tótól északra fekszik. Egy amerikai érdekltség, amelynek élén Goldberg az amerikai „Morning Journal” tulajdonosa áll, komoly tárgyalásokat folytat a megvételre.

Kis körutazás Ruzsinszkóban

Ha az ember a ruzsinszkói hitközséget bejárja, akkor első pillanatra kellemes meglepetésben van része: a tűzfészeknek kiképzett hitközségekben egész türethető módon béke uralkodik. A dolognak azonban van egy kis bibije. A helyzet szignatúrája egy Magidnak magyarázata, aki bejött egy községbe, ahol ideális béke uralkodott, de szónoklatáért nem kapott semmit, mert nagyon szegények voltak az emberek. Azt mondta erre:

— Azt hallottam, elsőrangú jazz zenekarról — héber nyelven. A *uzsajlaki* hitközség tagjai még mindig a nagy árvíz kárait szenvedik, az állami és a társadalmi jóvátétel és szociális segítség még nem következett be a kellő mértékben. *Nagyszöllösön* a hitközség dajon-választás előtt áll. A múlt héten élénkséget hozott be a kisvárosi téli élet egyhangúságába Ackermann chrzanovi magid több óráig tartó moralizáló prédikációja. A névezett egyébiránt Pesten is előadott pár év előtt sikerral. *Huszon* a rabbiválasztás miatt kissé izgatott az atmoszféra.

A margittai főrabbi זצוק"ל

— Saját tudósítónktól —

Az erdélyi orthodoxiának egyik nagy oszlopa dült ki: meghalt R. S'müel Zalmen Weinberger, margittai főrabbi. Negyven éven át volt lelkipásztor hitközségének, ugyanannyi ideig, mint megboldogult apja, R. Jehajsiá Áron Cz'vi, aki a halhatatlan Chaszam Szajfer legjobb tanítványai közé tartott és alapítója volt a magyarországi orthodoxiának. A most elhunyt főrabbi, az erdélyi vallásos zsidóság egyik kimagasló vezéralakja volt. Pénteken este még nyugodtan fogyasztotta hível között vacsoráját, a bencsolás alatt azonban hirtelen kiesett kezéből a boros pohár, elájult és azóta nem nyerte vissza eszméletét. Szombat hajnali négy órakor agyvérzés ölte meg az ősz tudóst. Temetése vasárnap délelőtt tizenegy órától estig tartott.

Mielőtt elbúcsúztatták volna, a hitközség előjárósága elhatározta, hogy utódjául R. Mordechaj Ezriél Weinbergert, a megboldogult nőtelen fiát választja. A nagy jesiva ifjai azonnal beiktatták a fiatal rabbit, mint ros jesivót. Az első megindító gyönyörű gyászbeszédet ez a fiatal tartotta a besz hamidrosban, ahol az elhunyt gaon hosszú évtizedeken át terjesztette a zsidó eszméket és erkölcsöket. Innen átvitték a halottat a nagytemplomba, ahol fia, R. Josiá Pinchosz széplaki, veje Briszik tasnádi, sógora Weisz nagyfalusi főrabbi búcsúztatták.

Béke van Beregszászon, vagy legalább szélesend, midkét hitközség halad a maga útján. A munkácsi két frakció közötti béke is tartósan ígérkező. *Ungváron* a klauz körül még igen izgatott a hangulat, de előbb-utóbb felül kell kerekednie egy jobb belátásnak az egész vonalon. Beregszászon láttam egy plakátot, amely valamilyen cionista egyesület bálját hirdeti és furcsa érzelmeket keltett bennem, amikor olvastam tomboló, táncversenyről, elsőrangú jazz zenekarról — héber nyelven. A *uzsajlaki* hitközség tagjai még mindig a nagy árvíz kárait szenvedik, az állami és a társadalmi jóvátétel és szociális segítség még nem következett be a kellő mértékben. *Nagyszöllösön* a hitközség dajon-választás előtt áll. A múlt héten élénkséget hozott be a kisvárosi téli élet egyhangúságába Ackermann chrzanovi magid több óráig tartó moralizáló prédikációja. A névezett egyébiránt Pesten is előadott pár év előtt sikerral. *Huszon* a rabbiválasztás miatt kissé izgatott az atmoszféra.

A német helyzet

Az angol parlament a német zsidó kérdést tárgyalta

Londonból jelentik: Marquis of Hartington több parlamenti képviselő nevében a következő javaslatot terjesztette az angol Alsóház elé: „A Ház felhívja Ófelsége kormányának figyelmét a németországi zsidóüldözésekre és megállapítja, hogy ez a körülmény a német an-

gol barátságra nagyon elhidegítően hat. Az angol nép szimpátiát érez a zsidó nép iránt és felkéri Ófelsége kormányát, hogy ezt diplomáciai uton Németország tudomására hozza.”

A javaslatot elfogadták, egyelőre vita nélkül, de az az általános vélemény, hogy egy későbbi nagy vitának kiindulópontját képezi ez a javaslat, amelynek következményeképpen az angol parlament még súlyos határozatokat fog hozni a német antiszemitizmus kérdésében.

Árják és semíták szövetezése

Reventoff gróf a régi tulzó antiszemita, most hitlerista vezér az ő folyóiratában leszögezi azt, amit már eddig is sejtettek, hogy a hitleristák palesztinai arabok vezérével együtt dolgoznak a palesztinai sztrájkmozgalmak és forrongások előkészítésében. Ebben az ügyben az araboknak egy képviselője Berlinbe érkezik. — Kiderül tehát, hogy valóban igaz, amit egy hitlerista vezér mondott a multkor: árja az, aki nem zsidó...

Megkezdődött a zsidó menekültek segélybizottságának ülése.

Kedden délelőtt folyt le Lausanneban a német zsidó menekültek nemzetközi segélybizottságának első ülése. A megnyitó beszédet MacDonald amerikai megbízott mondotta, aki hosszabb beszédben ismertette a német menekültek helyzetét és megállapította, hogy a segélyakció szempontjából számításba jövő menekültek teljes létszáma ezidőszert 66.000. Arra kell törekedni, hogy a menekülteket arányosan és igazságosan osszák szét a világ minden államában. Gondoskodni kell a különböző magánintézmények akcióinak összehangolásáról. Irányítani kell a tárgyalásokat az egyes kormányokkal. A segélyakciónak azt a formáját, hogy magánintézmények és magánosok támogatják a menekülteket, továbbra is fenn kell tartani. A kormányokkal folytatandó tárgyalások során arra kell törekedni, hogy megakadályozzák, hogy egyes államok kiutasítsák őket, vagy túlszigorúan bánjanak velük. Lehetővé kell tenni számukra a tartózkodási engedély megszerzését.

PARÓKA
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király uca sora)

Telefon: 31-0-79.

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertilat,
gyertyatartót menórát,
arany, ezüst és briliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerésznél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyűti árak.
Budapest, VII., Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

A megtérés sohasem késő

Elbeszélés az 50-es évekből, Lehmann nyomán

— Kedves gyermekeim, — folytatta a rabbi, — én most arra az útra készülök, melyre eddig minden előttem élő ember ment. Engedjétek azon megnyugtató tudatot magammal vinnem, hogy ez a hitközség, melynek több mint félszázadon keresztül vezetője voltam; igaz hithű zsidó hitközség marad. Igérjétek meg, hogy halálom után állásomat azonnal betöltitek, még pedig olyan emberrel, ki nem tartozik a reformpárthoz, hanem kellő eréllyel bír, hogy a zsidóságot változatlanul fenntartsa, ahogy azt apáinktól örököltük. Csak ezt az egyet ígérjétek meg nekem, minden egyébről hallgatni akarok.

— Rabbi urunk ismét egészséges lesz és még sokáig marad közöttünk — mondá Glogau — könnyeit törölve.

— Nem, — mondá a rabbi csendesen — érzem, hogy mennem kell.

— Lászatok gyermekeim — folytatá a haldokló kis idő múlva — ez a végrendeletem hozzátok. A gyermekáldást I'ten megtagadta tőlem. Első feleségem előttem ment az öökéletbe. Jelenlegi nőmnek, ki akkorom támasza volt, semmi más földi javat nem hagyományozhatok, mint jó hírnevem, nem is az ő érdekében szölok hozzátok, mert azt ugyis jól tudom, hogy öreg rabbitok özvegyét nem hagyjákot majd szükségben szenvedni. Nem is saját érdekemben, hanem a ti jól felfogott érdektekben kívánom ígérteketek és kérék: ne mondjátok ellen.

Bernstein kereskedő, a választmány legfiatalabb tagja, épen válaszolni akart, Wolfsohn azonban hallgatást intett neki.

— Főtisztelendő úr! — mondá, — ezt nem ígérhetjük meg Önnek, kezeinket nem köthetjük meg. Míg Ön közöttünk van, semmi sem történik, ami Önt sérthetné.

— Míg én köztetek vagyok, szép, de én már nem sokáig leszek köztetek és mit kezdtek majd azután?

— Azután, — mondá Wolfsohn gyorsan, — hitközségünket a modern haladás terére fogjuk terelni.

A rabbi Wolfsohn ezen szavaira fölegyenesedett.

— Hagyjatok Wolfsohn úrral magamra, — mondá.

A többiek meghatottan, szomoruan távoztak.

A modern konokság

Midőn a rabbi Wolfsohnnal egyedül maradt, így szólt:

— Kedves Vilmos! Vagy, amint szívesebben nevezlek, kedves Wolf! Hallgass figyelmesen végig és ne szakíts félbe. Amit neked mondani akarok, azt nem saját érdekemben mondom, ugyis az örökélet ajtaja előtt állok. Hallgass ide figyelmesen. Boldogult nagyatyád, Wolf Schnittach, mint szegény fiú jött ide és kedvenc tanítványom, később legjobb barátom lett. Közbenjárásomra a gazdag Uzlár Hirsch egyetlen leányát adta neki feleségül. Nagyatyád így igen jó módba jutott, mindazonáltal nem volt boldog. Neje, egy dúsgazdag ember egyetlen, elkényeztetett leánya, telve különös kedvtelésekkel és nem épen erkölcsösnek mondható jellemmel, elkésérté a jó Wolf életét, olyannyira, hogy fiatalon elhalt. Atyád, Ábrahám, ki később, midőn mindenki családi nevet vett föl, magát Wolfsohn (Wolf fiának) nevezé, szülei egyetlen gyermeke volt. Anyja elkényeztette őt. Midőn önálló lett, vagyonát a végtelenségig akarta gyarapítani. Háborus idők jártak. A jobbmódú zsidó kereskedők főüzlete a hadsereg részére való szállítás volt. Nagyobb részük szövetkezetbe tömörült, hogy ilyen módon feladatukat könnyebben megoldhassák, ő azonban csak egyedül akart meggazda-

godni. Ilyenformán egymással a legnagyobb konkurenciát fejtették ki. Míg végül, szerencsétlenségére, Wolfsohn Ábrahám lett a győztes. Ő lett a szállításokkal megbízva. Befektette egész vagyonát és el is vesztette azt. Teljesen elszegényedett. De hiszen a szegénység nem szégyen. Ha szegénységbe belenyugodva, ismét dolgozik és takarékoskodik, úgy ismét emelkedhetett volna.

— Ahhoz azonban, folytatta a rabbi kis szünet után, nem volt elegendő akaraterije. Olyan dolgokba vállalkozott, amilyenekbe becsületes ember nem bocsátkozik, de amit nem akarok most közelebről részletezni. Egy napon izgatottan rohanva jött hozzám, nyíltan bevallotta minden bűnét. Megsajnáltam egykori barátom fiát. Megtakarított pénzemet feláldozva, megmentettem őt a fegyháztól!

Itt a rabbi ismét elhallgatott, mert elfáradt. És Wolfsohn is hallgatott. A dolog nem volt ismeretlen előtte.

Midőn a rabbi kissé magához tért, folytatta.

— Később apád ismét összeszedte magát és nekem mindent becsületesen visszafizetett. Azon szenvedések és gondok, melyekben része volt, visszatérítették őt a jó útra. Sajnos, hogy téged már nem nevelhettem, mert úgy ő, valamint anyád még akkor elhaltak, midőn még gyermek voltál. Ezután egyik nagybátyád vett magához, ahol vallásosságát nem láttál. Midőn ide visszatértél, a valódi zsidóságtól már el voltál idegenedve. Tanuságot tehetsz, hogy mily gyakran akartalak az eredeti jó útra visszaterelni. Mindhiába.

És most te azt a hitközséget, melyet én tovább mint félszázadon keresztül, mint szememvillágát őriztem, a romlás lejtőjére akarod vinni!

Oh, hagyj föl kérék, hagyj föl ilyen műveletekkel!

— Kedves Rabbi Ur, felelé Wolfsohn, nagyon hála vagyok jóindulatáért, melyet nagyvatvással szemben tanusított, a barátság azon megnyilatkozásáért, melyben atvámat részesítette. Örömmel kész vagyok Önnek bármilyen szolgálatot tenni.

— Add beleegyezésedet ahhoz, amit a választmánytól kértem.

— Azt nem! A zsidóságot a haladás és értelmesség útiára kell terelnünk. Nem lehetek ezen magasztos eszmékhez hűtlen, épen azon jóindulatáért, melyet atyámmal és nagyvatvással szemben tanusított.

— Mit beszélsz te haladásról és értelmességről? A legmagasabb értelmesség: a mi kivilatkoztatott Tóránk.

— Ön nem érti ezt, kedves Főtisztelendő Ur! Azok a korlátok, melyek által keresztény polgártársainktól el voltunk különítve, eltűntek, vagy tűnedeznek, napról napra. Polgártársainkkal testvériesülnünk kell. Magunknak is igyekeznünk kell, hogy a bennünket tőlük elkülönítő válaszfalak megsemmisüljenek. Velük kell étkeznünk, ünnepnapjaikat ünnepeknünk és velük rokonságba lép-nünk.

Az aggastyán mindkét kezével eltakarta arcát.

— Ó, jai, mondá, hogy ilyesmit kell hallanom. Mégis nyugodt akarok lenni. Mondd csak, Wolf, mi marad még ilyenformán a zsidóságból?

— Az egy I'tenben való hit.

— És mit használhat ez egyedül? — kérdé a haldokló tovább, hiszen az üres hit nem használ semmit a zsidóságnál. Szent vallásunk főleg a tettek vallása. Vilmos! Szombat és ünnep, étkezési- és a házassélet törvényei, reád nézve nem léteznek. Jótékony a feleséged, és nem te. Erkölcsi életed nem a legkifogástalanabb. Zsidókkal kerülöd az érintkezést. Sőt estélyeidnél hitfelekezett nyilvánosan kigúnyolod. A haladásnak erre a fokára akarod te a hitközséget emelni? (Folyt. köv.)

Új kormány Romániában

Biztató ígéretek — Felforgató törekvések megfékezése — Schorr főrabbi a miniszterelnöknél

— Saját tudósítónktól —

Romániában új kormány van. A liberális párt került uralomra. Az előbbi, nemzeti parasztpárti rezsim annyira megnövesztette a szélsőséges jobboldali „Vasgárda” fennhéjázó arcátlanságát, hogy a Vasgárda a szó szoros értelmében megüzente a kormánynak a háborút. Különösen Felső-Moldvában és Beszarábiában feszült a helyzet. Ez indította a kormányt, illetőleg a liberális párt vezetését, hogy felszólítsa a romániai zsidóság vezetőit, hogy a legközelebbi választásnál ne lépjenek fel, mint külön párt, mert nem tudják a mostani feszült légkörben garantálni a rendet. Politikai vonatkozásban, főleg két párt jön tekintetbe: az u. n. zsidó-párt, amelynek négy képviselője ül a bukaresti parlamentben és amelynek Erdélyben, Beszarábiában, Máramarosban és Bukovinában van a talaja. A régi román terület zsidósága az úgynevezett „Unió”-ban egyesült és ennek elnöke dr. Fildermann, a mostan kormányra jutott liberális pártnak volt a híve. Mindezek ellenére a kor-

mánypárt még az ő mandátumát se akarja garantálni.

Az új Duca-kormány üdvözlésére, megjelent

Chaim Schorr orthodox primrabbinak illetékes helyen kijelentették, hogy a legenergikusabban fognak harcolni a hitlerizmus és annak romániai válfajai ellen.

A kormány tudja, hogy fizetett ügynökök buzdítják a népet Erdélyben, Bánátban s Moldvában, de ezeknek működését el fogja nyomni. — Ha ez így lesz, akkor a kormány nyugat-európai értelemben is liberális lesz.

Miniatürök

a zsidó történetből

— Ptolomeus Philopator elefántjai —

312-ben Palesztina az egyiptomi Ptolomeusok uralma alá került és több mint száz évig volt egyiptomi tartomány. Az egyik Ptolomeus (Philadelphus) nevét Talmai Hamelech neve alatt a talmud is megemlíti, mert idejében lett a Tóra görög nyelvre fordítva. Ennek a Pto-

meusnak egyik utódja Philopator (220 évvel a polgári időszámítás előtt) volt. akiről ezt mondja a krónika:

— Egyik győzelme után átvonult Palesztinán és be akart menni a jeruzsálemi szentélybe a zsidóság tiltakozásának ellenére. Simon főpap I'ten segítségét könyörögte le s akkor megtörtént, hogy amikor belépett a szentélybe, sükettség és idegrázkódtatás fogta el. Amikor visszatért fővárosába: Alexandriába, elhatározta, hogy most már bosszút fog állni az egyiptomi zsidókon. Rendeletet bocsátott ki, hogy azok, akik a bálványoknak nem áldoznak, elvesztik polgári jogukat rájuk nyomnak egy repkénylevél bélyegzőt, annak jeléül, hogy ők a királynak rabszolgái. — Ha ez így lesz, akkor a kormány nyugat-európai értelemben is liberális lesz.

Az új Duca-kormány üdvözlésére, megjelent

SÜLTEKHEZ ÉS
MÁRTÁSHOZ
DESSERTHEZ ÉS
KALÁCSHOZ
GAZDASÁGOS ÉS KIADÓS

בישר
A
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSIR

hogy Egyiptom egész zsidóságát megbilincselve a fővárosba hozzák, hogy ott aztán kivégezzék. Aki valakit, legyen az aggastyán vagy csecsemő, megsajnál, azt is halálra kell ítélni. Így aztán Egyiptom egész zsidóságát hajókon mint megkötözött állatokat vitték Alexandriába, a városon kívüli nagy löversenyterre. Hogy az elitáltaknak halálfélelmét meghoszszabítsák, még külön beírták mintegy egyiknek az adatait egy nagy könyvbe. Ez a regisztrálás negyven napig tartott. Akkor a király elrendelte, hogy az összes zsidókra, feldühített elefántokat

uszítsanak, hogy összetiporják őket. Már össze is gyűltek a nézők, de a rettenetes látvány még három napig húzódtott. Az első napon ugyanis a király elaludta az időt, a másik nap elfelejtkezett a dolgról, harmadnap azután neki is eresztették a vad elefántokat a zsidókra. De ime csoda történt! Az elefántok a zsidók helyett a hallgatóság észre rohantak, sokat eltiportak. A rettenetes jelenet után a király ezt íteni intésnek vette és kegyeibe fogadta a zsidókat.

A makkabeusok harmadik könyvében van leírva ez az eset részletesen. A

Epizódok a Talmudból

— Hillel —

Történt egyszer, hogy Peszach előnapja szombatba esett, a szanhedrin élén akkor Bené Beszéro (Beszéro helység bőlcsi) állottak és nem tudták, vajjon a Peszach-áldozat hozható-e szombaton, vagy nem. Megkérdezték tehát: Van-e valaki, aki megtudná mondani, hogy a peszach-áldozás eltolja-e a szombati munkatiltalmat? Erre jelentették, hogy van egy Babiloniából való ember, aki az elhunyt két kiválóságnál S'májónál és Avtaljonnál szolgálatot teljesített (tanult) és aki bizonyára tudja ezt. Elküldtek érte és kérdezték: Tudod-e, vajjon a peszach eltolja-e a szombati munkatiltalmat? Azt felelte nekik arra: „Hát csak egy peszachunk (azaz: áldozatunk) van nekünk, hiszen több mint kétszáz peszachunk (a mindennapi reggeli és délutáni, valamint a miszaf-áldozatok) van egy évben, amely eltolja a szombati munkatiltalmat.” Kérdezték: Honnan tudod ezt? Felelte: A mindennapi áldozatnál meg van írva, hozni kell „idejében” (b'majádoj), azaz szombaton is, peszachnál is az van, b'majádoj „idejében”, tehát eltolja a szombatot.

Erre azután előre ültették és a szanhedrin elnökévé választották. Egész nap magyarázta a peszach törvényeit. És hirdette, hogy ő csak azért lett a szanhedrin elnöke, mert a két kiváló tudós S'májó és Avtaljon lábainál ült. Közben valaki kérdezte: Ha valaki elfelejtette szombat előtt elhozni a peszach levágására való kést, mi az eljárás, szabad-e elhozni szombaton? Azt felelte erre Hillel: Ezt a szabványt hallottam, de elfelejtettem, de hagyjátok csak, Izráel, ha nem is pró-

féta, a prófétáknak a fia, majd tudja mit kell csinálni. És valóban, másnap látták, hogy a késeket betették az áldozat gyapujába vagy szarvai közé s így vihették szombaton.

Ezt látva, észre jutott a törvény és azt mondta: Bizony ez volt a hagyományom S'májó és Avtaljon mestereimtől (P'szochim 66)

Mielőtt ez történt volna, sokat kellett Hillelnek küzdenie. Fél dinárt keresett egy nap, felét fizette belépő-díjnak S'májó és Avtaljon tanháza portásának, a másik feléből megélt családjával. Egyszer nem keresett és így nem adhatott a portásnak semmit, amiért nem engedte be. Téli idejében egy pénteki napon volt, de a hideg nem gátolta őt abban, hogy fel ne másszon a kéménybe és onnan ne hallgassa a tanításokat. A rászó hó egész elfödte, s amikor szombat reggel lett, akkor S'májó azt mondta Avtaljonnak: „testvérem, valahogy tulságosan sötét van itt” Utána néztek és megtalálták Hillelt dermedten. Erre levitték, megmossák, megkenték olajjal, odaállították a tüzrakás mellé s azt mondták: Ezért érdemes volt megszentelteleníteni a szombatot. (Jajmo 35.)

Két ember fogadott 400 züz-be (akkori pénzbe), hogy megbosszantja majd a

BECKERT HUGÓ
paróka- és csokoládé specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

WEISZ MÓR

orth. késer keksz, kétszersült
és süteménygyára Budapest, VII.
22. --- Telefon: 4-3-65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé
a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyáruk. Diabétikusok részére
„levegő”-kenyér. Eisbrennli dessert és különlegességek.

makkabeusok könyveit tudvalevőleg a zsidóság nem fogadta be a szent könyvek sorába, apokrifáknak, sz'forim ch'cajnim-nak nevezik, és így a harmadik könyvben olyan eseményt kell látnunk, amelyet az egyiptomi zsidók hagyománya őrzött meg. Az akkori viszonyok nagyon is hasonlítanak a mostani hitlerista eseményekhez. Látjuk, hogy a terror hogyan hatalmasodik el a jobbjézésű görögökön. De a történetből azt a igazságot merítjük, amellyel a könyv befejeződik: „Aldott legyen Ő, aki Izráelt minden időben megmenti.”

türelméről híres mestert. Éppen péntek este felé volt, mosakodott és akkor odament a fogadást tevő és bekiabált a házba:

— Itt van Hillel?

Hillel felvette a ruháját és elébe ment. Kérdezte tőle: Mit óhajtasz fiam? Azt mondta: Fontos kérdésem van.

— Kérdezz csak, fiam!

— A babiloniaiaknak miért kerek a fejük?

— Igen okosat kérdeztél, fiam, ez azért van, mert nincsenek ügyes szülész-nők...

Elment s egyóramulva visszajött, bekiabált, Hillel elébe jött, a párbeszéd ismétlődik és az ember azt kérdezi:

— A tarmudiáiaknak miért gyulladós a szemük?

— Nagyon jól kérdeztél, fiam, ez azért van, mert homokbuckák között laknak.

Egy óra múlva megint kopogott. Hillel fogadja, s akkor kérdezi tőle:

— Az afrikaiaknak miért van olyan széles lábuk?

— Okosan kérdeztél, fiam, azért, mert nádas, mocsaras területen laknak.

— Még igen sok kérdeznivalóm van, de félek tőle, hogy megharagudsz.

— Amit akarsz, csak kérdezz!

— Te vagy Hillel, akit „Izráel fejedelmének” neveznek?

— Igen!

— Ha te vagy az, akkor ilyen ne támadjon többé Izráelben.

— Miért, fiam?

— Azért, mert elvesztettem miattad négyszáz züzt.

— Máskor vigyázz fiam, mert még sokszor elveszíthetsz négyszáz aranyat, de Hillel nem fog megdühödni. (Sabosz 30.)

Igazság és hazugság...

— Humoros elbeszélés —
(Kezdeté az előző számban)

IV. A SADCHEN

Reb Nachmen elhatározta, hogy felhagy a régi módszerrel, mely csak hazugság útján volt képes házasságokat közvetíteni.

— Nem! — mondá — fiatal sadchen vagyok és új módszert, az igazmondás módszerét fogom ezentúl alkalmazni, mely által több bizalommal lesznek irántam, a házasságkötés gyakrabban fog létrejönni és sok pénzt fogok keresni. Most ajánlok két partit, K. Jenőt Reb Mendel leányának, s Róchel kisasszonyt Reb Mendel sógorának, a felesége öcsésének Mindkét részről a fiatalok látták s megszerették egymást, az anyagi ügyeket elintézték, csupán az eljegyzés van még hátra, mely ha ma este megtörténik, szép pénzt keresek rajta. Éppen most, ebéd idejében, mikor mind otthon vannak, megyek oda és befejezem a dolgot. De csak igazsággal!

Ezzel elment Reb Mendelékhez, kiket otthon talált.

— Oh, Borüch habó reb Nachmen, foglaljon helyet nálunk — fogadta őt Reb Mendel — beszéljen valamit, mi újság?

— A dolog mindkét részről el van intézve — felelte.

— Ugy, akkor részéről is ugyanezt mondhatom, de mégis valamit szeretnék kérdezni Öntől és aztán készülődhetünk az eljegyzéshez. Mondja csak mennyi hozományt kér tőlem a vőlegény?

— Hiszen tudja, tízezer pengőt.

— És kevesebbet nem fogadna el? Amint Ön mondta, a vőlegény nagy üzleteket bonyolít le, tehát kell, hogy legyen pénze neki, akkor talán nem lesz baj, ha esetleg csekély pár száz pengő hiányzik is?

— Értse meg — mondá a sadchen — a pénzre szüksége van neki, egész más célból, mely nem tartozik az üzlethez...

— Milyen célra? Nem tudná-e azt nekem megmondani?

— Egész biztosan megmondhatom, mert én csak az igazságot akarom megmondani... Tehát értse meg, fivére váltót hamisított és megszökött, tehát öneki kell érte háromszáz pengő büntetést fizetnie.

Az egész család összenéz...

— Nagyon szép — mondá Reb Mendel — de beszéljen tovább...

— Még egy csekélység van, de szót sem érdemel.

— De beszéljen már, nem baj, már nem árthat neki...

— Igen, a másik dolog pedig az, hogy még egy idősebb nővére is van, akit férjhez kell adni...

— És miért várt vele oly sokáig, hiszen már ő is elég idős?

— Nahát éppen ez az: mert nem volt hozomány, tehát várt, amíg ő kap hozományt, hogy oda adja a nővéreinek.

— Ez igazán nagyszerű, Ön ezért valóban egy becsületes ember, mert megmondja az igazságot... De mondja csak, mivel foglalkozik az a fiatalember? Ön ugyan mondta már, hogy kereskedő, de én világosan akarok látni: mivel kereskedik ő? Igaz-e, hogy terménykereskedő és a terményt uraságoknál vásárolja?

— Én megmondom Önnek az igazat, mert hajszálynit sem akarok hazudni..., nem terményt vásárol, hanem nyulat, tojást és néha nyúlborjt is.

— De ezeket nem uraságoknál, hanem parasztnál vásárolják?

— Persze, hogy parasztnál; egyik faluból a másikba jár...

— Nem utazik?

— Hogy jön ő utazni? Nincs lova, se szekere, gyalog jár és ezért olyan erős és egészséges, hogy mázsányi terhet is hozhat a hátán...

— Ez akkor valami hízaló féle, de nem terménykereskedő, — ahogy Ön mondta?

— Hát mit gondol? Ezelőtt azt hittem, hogy a sadchennek csak hazudni lehet, azért túloztam, de most elhatároztam, hogy csak igazat mondok, hogy több bizalommal legyenek irántam.

— Nagyon helyes, nagyon helyes! Most már mindent elhiszek Önnek és nagyon hálás vagyok igazmondásáért. De most adjon nekem bővebb információt Róchel kisasszonyról, kit sógoromnak ajánl.

— Egész szép leány, a bizonyíték, hogy tetszik a fiúnak.

— Jó, jó, de vajjon a fiú tetszik-e a leánynak?

— Az apjának nagyon tetszik.

— De a leánynak?

— A leánynak is meg kell, hogy megfeleljen, de..., de...

— Nos, mi az a „de...?”

— Mert..., tudom is én..., de szót sem érdemel...

— Beszéljen hát, hisz Ön egy igazmondó ember.

— Nahát, mert már van neki egy kőrője, aki iránt meleg érzelmekekkel viseltetik. De ez nem baj... A lány engedelmeskedni fog az apjának, minthogy sa-

ját szemem előtt adott az apja neki két pofont amiatt...

— Oh, ez szép dolog! És mit válaszolt erre?

— Azt válaszolta: Apám férjhez adhat engem, akihez akarsz ugyan, de nem fogom szeretni és mindketten szerencsétlenek leszünk örökké!

— Nagyon helyes, Reb Nachmen és most már mehet I'ten hírével...

— Mit mehetek? Küldjem ide a mechiton-okat az eljegyzésre?

— Dehogy küldje! Ők nyugodtan aludhatnak otthon, mi el leszünk már nélkülök is.

— Mit akar! Mit beszél?! Nem értem — dadogta Reb Nachmen, a háziggazdára bámulva.

— Ön még kérdezi? Az én sógoromnak ajánl egy leányt, ki már azon gondolkodik, hogy férjét szerencsétlenné teszi... Az én leányomnak ajánl egy fiút, aki az én pénzemot akarja megkaparintani, hogy egy idegen leánynak adja hozományul. Kereskedő helyett ajánl házalót, egy parasztot... Megköszönöm az ilyen partikat és menjen I'ten hírével haza...

— Nem értem, — kiabálja a sadchen — én igazat beszéllek és ez Önél oly nagy hiba?

— Dehogy hiba. Ellenkezőleg, ez nálam előny és éppen azért nem akarom a partikat. De hogy merészel nekem ajánlani partikat ilyen csunya hibákkal? Milyen sadchen Ön, hogy így nem tud összeilleszteni?

— De éppen nagyon is illő Önhöz, mert ha ezeknek vannak hibái, úgy Önnek is vannak hibái és a hibák nagyon is összeillenek egymással. Én megmondom az igazat és nem hazudok, Ön nagyon is illik azokhoz...

— Miféle hibáim vannak nekem? — kérdi Reb Mendel dühösen.

— Majd elmondom Önnek... Az Ön anyósa hízaló volt az iskolákban, hol különféle csecsebecsékekkel házalt... Az Ön apja pedig — kénytelen vagyok az igazat megmondani — egy közönséges zsvány volt.

Takarodjon!! — kiáltott egyet Reb Mendel és az igazmondó sadchen csak úgy repült ki az utcára, hogy alig tudta magát összeszedni. (Vége köv.)

Guttman József

דברו אל כל עדת ישראל לאמר ויקחו להם
מאננה צינאריע של פסח

Minden zsidó háziasszony a hávéhoz csakis

cikóridát használjon, amely két orth. rabbi-

ság hechsereivel van ellátva. Gyárja:

FODOR JAKAB ÉS TSA,

BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.

Kapható minden fűszerüzletben.

„MANNA”

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajésv, Kiszlév 21
Gyertyagyújtás (Bpest) 3.45
Kimenetele " 4.35
— Szerda: Chanuka első napja —

Lapunk jövő heti száma mint ünnepi szám, gazdag tartalommal fog megjelenni.

MI UJSÁG SZATMÁRON? Bukaresti jelentések szerint a kultuszminiszter könyvvizsgálatot rendelt el a szatmári orthodox hitközségben. A vizsgálat célja a vezetőség gazdálkodásának kitisztázása és következménye esetleg az lehet, hogy feloszlatták a képviselőtestületet és a hitközség élére vagy egy ideiglenes intézőbizottságot, vagy kormánybiztost neveznek ki. A vizsgálat összefügg az évek óta dúló hitközségi viszályal. Egy-egy hosszúságos viszálykodás következménye mindig az autonómia ideiglenes elvesztése, amint Munkács, Beregszász, Dunaszerdahely példája mutatja.

AZ AGUDA TEVÉKENYSÉGE. A londoni zsidóság és az angliai Aguda egyik vezetője Harry Goodman most Bécsben volt, ahol az Aguda palesztinai tevékenységéről és politikai működéséről nyilatkozott. Lényegében azt mondta, amit lapunk hasábjain pár héttel ezelőtt Horovitz jeruzsálemi rabbi kifejtett.

KOREIN DEZSÓ A PHÖNIX VEZETŐSÉGÉBEN. Értesülésünk szerint eme nagy biztosító intézetnek sikerült Korein Dezsót, lapunk fényes tollú munkatársát, a Zoltán uccai fiókgazgatóság részére megnyerni.

SZÉFERAVATÁSOS BARMICZVO. *Salgo József*, a bpesti orth. hitk. egyik kiváló tagja, fia barmiczvója alkalmából *széfer Tórá*t adományozott a Nagyfuyaros uccai *Écz Chájim*-templomnak. A széfert péntek este ünnepélyességgel felavatták. Szombaton a barmiczvó-Ifjú: *Avigdor Z'ev*, a nevezett templomban igen szép magidüsz és *chafis*st mondott. Este az örömapa *m'lavo malkot* adott a templomban, hol *Sussmann, Steif, Gross, Welcz* pesti rabbik, továbbá *Schwarz* (Miskolc), *Engl* (Tokaj) urak hatással beszéltek.

BÉKE VÁGÚJHELYEN? Már említettük, hogy a vágújhelyi orthodox hitközség összekülönbözött a főrabbi-jával és ezért az a veszély fenyeget, hogy a megítelt nagy végkielégítés miatt feloszlik a hitközség. Most arról értesít bennünket a vágújhelyi hitközség, hogy a főrabbi saját akaratából lemondott az állásáról, az ügy rendbe jött és így egyáltalában nincs ok a feloszlásra.

HALÁLESET. Komáromból jelelik nekünk: Mély gyász érte hitközségünket. Nagyérdemű elnökünk *Fleischmann Samu* hírtelen elhunyt Budapesten. Komáromban temették péntek délután óriási részvét mellett. Lefkovicz főrabbi heszped-je után a megdicsőültnek veje Krausz (Salgótarján), sógora Stern Izidor, Hoffmann Jakab a hitk. nevében bucsúztatták a hitk. nagy halottját. *תנצ"ה*

BEKÜLDÖTT HIREK. A *Tompa uccai* templomgyesület 17-én 4.30-kor a Királyi Pál u. 9. félemlen Talmudtörája javára chanukaünnepélyt rendez, melyre tagjait s vendégeket meghív. — A *soproni sasz-chevra P'szochim-ra* szijü-möt rendezett. Posen főrabbi és Müller rabbi nagy halachikus beszédet mondtak. — *Putnokon* Teitelbaum Jakab, a főrabbi fia az elmúlt szombaton a templomban a lakodalma előtti búcsúszómonkatot tartotta. Szónok nagy ovációban részesült.

CSALÁDI HIREK (Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P.) *Friedmann Izidor* épületfakereskedő leányát *Erszike*t Sopronból, eljegyezte *Markovics Hermann* Makó. *Davidovics Idushát*, *Davidovics Henrik* metsző leányát *Miskolc*ról, eljegyezte *Lebovics Mór*, Polgár.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK **Konyár:** 1921. jan. 29. = S'vot 20. — **Szentföldi telepítés, Nyb.:** B. cikkét megkaptuk. A kérdéssel foglalkozott e heti ülésében a Központi Bizottság, ill. a rab-bizottság. Mivelhogy a bizottság állás-foglalása az egész kérdésben elutasító volt, propagandacikke tárgytalanná vált. — **Rabio:** Tessék előző üzenetünket elolvasni. A szóbanforgó dologhoz fűzött elgondolásai talmudi nyelven szólva „a kúba estek.” — **Tisztviselő:** Román konzulátus: Teréz körút 34. vizumdij P 14.50, szegénységi bizonyítvány alapján sem olcsóbb.

Apró hirdetések

FIATAL árvalány, *bász talmid chóchom*, férjhez menne özvegy emberhez, esetleg elválthoz. „Gyermek nem akadály”. 18 ÉVES fiatalember elmenne szabószakmába tanulónak. Cim: Lichtmann S, Ujpest, Rózsa u. 41.

PERFEKT főzőnő, bejáró, orth. házba háztartási munkára is ajánlkozik. VII., Holló u. 1. I. em. 24/a.

URLÁNYOKAT, fizető vendégként vállal orth. uricsalád. Kramer, Budapest, Lipót körút 10.

EXISTENCIÁVAL rendelkező sógoromnak keresek vallásos családból partit, P 5000-rel. „Bász talmid-chóchom” jelige.

ORTHODOX házvezetést vállal kitünő főző-sütő, önhibáján kívül eme kényeszerhelyzetbe jutott vendéglőtulajdonos, hadiözvegy. Elhelyezné továbbá a 16 és 15 éves, csinos, intelligens, finomlelkű leánygyermekét, összes háztelendők, kisebb varrásfélék önálló végzésére, üzleti kiszolgálásra, esetleg gyermekkertészetre. Cim: Intelligens Hithű család, Büdszentmihály, Postarestanta.

UNGVÁRON orth. kóser étkezde és *turógyár*: *Spira Mór*, *Uzhorod*, *Vasút-u.* MEGÉLHETÉST nyújtó *cipőkrém-üzem* átadó, bárhol felállítható, 1000 pengővel átvethető, laikust kitanítok. *Tronstein Henrik*, *Hidasnémeti*.

28 ÉVES, üzletben jártas, orth. de modern bécsi unokahugom részére 150.000 Kc-vel, 30 éven felüli intelligens nagyvárosi fiatalembert keresek „618” jelíge: Müllerhez, Brátslava, Edlov dvor.

JÓ családból való 30 éves fiatalember (böcher) hozzáillő csinos leány ismerettségét keresi benősülésre. „Trafik” jelige SZÉP barna, intelligens, háziasan nevelt, 20 éves orth. leány vagyok. Férjhezmennek impozáns külsejű, jól szituált önálló kereskedő, talmudban jártas fiatalemberhez. Tekintélyes hozományom van. Aki azt hiszi, hogy soraim nekíszólnak, válaszoljon „Egy gondolat” jelíge.

FÉRJHEZADNÁM leányomat böcherhoz, 2000 P-vel, butorral és kosztra. „Csak teljes címmel” jelíge, válaszbélyeggel.

ELLOPTAK vilnai nyomású, fekete vászonkötésű *Jajre deo* kötetemet. A széferembe apósom neve: *C'vi Hirs Tesler sajfer* van beírva. Aki tud róla értesítsen, a kiadásait készséggel fedezem. *Nagy miczví!* *Jankolovits Manó*, *Debrecen*, *Hatvan u. 38.*

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Óbudai FREUDIGER ÁBRAHÁM:

A chanukai mécsesek...

A szó szoros értelmében történelmi időket élünk.

המו ניום מנו ממלכות נתן בקולו חסון הארץ „Nyugtalanokdnak a népek, megindog-nak a birodalmak, I'ten hallatja hang-ját és megrendül a föld.” És igaznak bizonyul minden országban *R. Simajn ben Lóki*s ismert mondása: „Ha baj éri a világot, akkor legelőször és leg-jobbban a zsidóság érzi.” És mit szól-junk arról a gyűlölethullámról, amely lesodorta a zsidóságot a jogtalanság-nak sötét mélységébe, a nagy német birodalomban? A régi krónikának egy epizódja jut eszébe a fájó szívvel el-mékedőnek: Az ellenség végigpusztí-tott egy községet, a benne lakó zsidók vagy menekültek, vagy meghaltak, a templom feldúlva, a széfer-tajróból csak a *Vajikro* könyv utolsó, feddő részletét tartalmazó kolumna maradt meg, épen az a rész, ahol az olvas-ható: והנשארם נכח והבאתי מך כלבם „Aki megmaradnak közületek, azok-nak hozok megrendülést szívükbe, her-vadt levél zizegése üldözni fogja őket, menekülnek mintha kard üldöznék őket, pedig nincsen, aki üldöznék.” De ugyanazon Tóra-oszlopon olvasható az is: „*V'af gam zajsz*... — és mind-ezek ellenére” amikor ellenségeik országában lesznek nem fogom őket meggyűlölni, nem taszítom el őket, nem pusztítom el őket, nem szegem meg szövetségemet velük, mert én va-gyok az Örökkévaló.”

V'af gam zajsz! Mindezek elle-nére!... Nekünk erre a nagyfontos-ságú, vigasztadó felemelést nyújtó, lel-kiületünk szárazságára a megnyugvás harmatját csöpögtető ígére nagy szük-ségünk van minden történelmi fordul-nál és ezért írják körül bölcsseink (*Megilá 11.*) a fentidézett bibliai ver-set:

לא מאחסים: כימי כשרים שהעמתי להם דניאל הנני מישאל ועורי, ולא נעלתיים: כימי יוונים שהעמתי להם שמעון הצדיק והשמנאי ובנו ומתתי כהני, לכלותים: כימי המן שהעמתי להם מרדכי ואסתר, להסר כריתיה אתם: כימי כרסיים שהעמתי להם של בית רבי וחכמי דורות, כי אני די אלוקים: לעתיד לבוא שאין כל אומה ולשון יוכלו לשלוט בהם.

„*Nem gyűlölöm meg őket*”, ez vonatkozik a kaszdim (babiloni) korszakra, amikor támasztottam közülük *Doniél*t, *Chananjót*, *Misoélt*, *Azarjót*. „*Nem taszítom el őket*”, ez céloz *Hómon* kor-szakára, amikor felszínre hoztam *Mordecháj*t és *Esztert*. „*Nem pusztítom el őket*”, ez utalás a görög időkre, amikor támasztottam közülük az igaz-ságos *Simajnt*, *Matiszjöhüt* és a *Chasnoneusokat*. „*Nem szegem meg szövetségemet*”, ez vonatkozik a római korszakra, amikor elhelyeztem közé-jük *Rabbi Jehüdó Hanószit* s a böl-cseket.

A nagy zsidó szenvedés haránt-metszetét találhatjuk itt kifejezve. Az elnyomás egy-egy frázisa visszatük-röződik minden egyes kifejezésben. Egyszer erőszakkal támadtak ránk az erősebbnek jogán. Ezt látjuk a *kasz-dim* betörése idejében. Mászor gaz-dasági és politikai okokból üldöztek. *Hómon* elvakultságában úgy látja, hogy a zsidók állnak útjában és azért el akarja pusztítani őket. *Tóránkra*, vallásunkra támadtak a *hellenizmus* idején, mert be akartak olvasztani bennünket. És amióta megkezdődött a *római* uralommal a nagy szétszórás és elveszett a zsidóság állami ereje, állandó üldözés és elnyomás kíséri Izráelt.

De fölemelő, igazi vallásos történet-szemléletet is tartalmaznak ezek a sza-vak. Gyakran vitatott kérdés, vajjon a történetnek motorja a köznép

zöme-e, avagy a kiváló egyéniség? vajjon a hőnek kultusza adja a törté-nelem igazi tartalmát, avagy a hőso-keket kitermelő nép ereje? Ez a kérdés csak a világi történetre vonatkozik, de nem a vallásos história-szemléletre, mert ennek lényege az, hogy úgy a nép, mint a hős csak eszköz a Min-denható kezében, akiről az mondatik: קורא הורות מראש...

„Én az Örökkévaló szóltam a nem-zedékeket kezdettől fogva”, és aki az emberiséget fokozatosan nevelni akarja az erkölcsre, a jóra, az igaz-ságra. Nem a nép termeli a hősokeket, hanem I'ten támasztja őket. És azért a zsidóság története nem a marcona hadvezéreket, nem a pusztulás nagy-jait szerepelteti hősokeknak. Kik a zsi-dóság hősei? Ott vannak *Chananjót* és társai, akik vértanúságot vállaltak. Ott van *Mordecháj* és *Eszter*, akik feláldozták életüket — saját maguk életét, nem a másokét — népükért, akik imádkoznak, böjtölnek, a gyer-mekeket gyűjtik az iskolába és megerősítik népüket I'ten szellemében. Ott látjuk *Simajnt* *Hacadikot*, aki arra tanította népét, hogy nem véren és pénzen alapszik a világ, hanem *Tóra*-tudáson, vallásosságon és jótékony-ságon. Ott látjuk *Rebbet*, a nagy mes-tert, aki a római császári családhoz való összeköttetését, nem magas állás elnyerésére, nem meggazdagodásra használja fel, hanem, hogy békében összegyűjtse a *Misnába* belekerült szent hagyományokat. A zsidó hősoke nem ontanak vért, hanem I'ten vilá-gát építik.

De hát nem volt-e a *Chanuká* ideje a véres küzdelmeknek és vérontásnak korszaka? A Talmud tudja ezt, meg is említi a *Chasnoneusokat*, de *előre-bocsátja Simajnt* *Hacadi*k, s *Matisz-*

Neuvirth Testvérek
Órás és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.
Brillians, ékszerék, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, memórák, serle-gek, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel-ek. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.
SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA